

Nová pamětní deska Zelenkovi-Hajskému

Ve Zborově na Českokbudějovicku byla zásluhou městyse Ledenice, jehož je Zborov místní částí, odhalena pamětní deska připomínající, že v obci žil a navštěvoval obecnou školu Jan Zelenka-Hajský (1895–1942).

Slavnostní odhalení pamětní desky Janu Zelenkovi-Hajskému v obci Zborov (foto: Jiří Cukr)

Akce se uskutečnila 20. června 2022 za účasti představitelů městyse Ledenice, Sokolské župy Jihočeské, Československé obce legionářské a historika Jana Borise Uhlíře, který přítomným připomněl historické události z doby okupace a roli Sokolů v protinacistickém odboji.

Právě jako člen sokolské odbojové skupiny Jindra navázal Zelenka-Hajský kontakty s členy operace Anthropoid a byl zasvěcen do příprav atentátu na Heydricha. Stal se nejdůležitější součástí podpůrné sítě, která výsadkářům pomáhala shánět peníze, potraviny, informace a úkryty. Byl to Zelenka a jeho kolegyně Aloisie Weinzettlová, kdo parašutisty po atentátu postupně dovedli do kostela sv. Cyrila a Metoděje. Když si pro něj 17. června 1942, den po vyzrazení celé akce, přišlo Gestapo, zvolil dobrovolný odchod ze světa a otrávil se.

Spojení Jana Zelenky s jižními Čechami je známé zejména v souvislosti s Kamenným Újezdem, kde se narodil

do rodiny učitele. Dosud nevyužité dokumenty ve Státním okresním archivu České Budějovice však umožňují odkrýt další skutečnosti o jeho jihočeském dětství. Rodnou obec opustil už v roce 1898, kdy se rodina přestěhovala do Chlumce (dnes osada přestěhovala do Chlumce) u Hluboké nad Vltavou. Otec tam pokračoval v pedagogické dráze a malý Jan v chlumecké škole prvně usedl do školní lavice.

Od března 1902 pak pokračoval ve školní docházce ve Zborově, kde byl jeho otec ustaven řídícím učitelem. Tuto funkci Zelenka starší v místě vykonával až do svého penzionování v roce 1926 (nahradil ho František Kahuda, otec nechvalně proslulého komunistického ministra školství) a vedle toho se angažoval také ve spolkové a veřejné sféře – byl například velitelem hasičů nebo pokladníkem Národní jednoty pošumavské a hrával při bohoslužbách ve zborovské kapli na harmonium (nástroj za malý obnos obci přenechal a je v kapli dodnes).

Jan Zelenka ukončil studium na obecné škole ve Zborově v roce 1906 a za dalším vzděláním zamířil do blízkých Českých Budějovic. Čtyři roky (1906–1910) chodil na vyšší reálku, kde patřil k podprůměrným žákům, a snad i proto přestoupil na budějovický učitelský ústav. Ani tam však studijními úspěchy neoslňoval, měl problémy téměř se všemi předměty včetně náboženství, jediné výjimky představovaly dějepis a tělocvik. Občasné nedostatečné známky si však vždy v září nového školního roku opravil a v květnu 1914 úspěšně na „učiteláku“ odmaturoval. Kde se pohyboval v následujících letech, se zatím nepodařilo dohledat. Jisté je, že se někdy mezi léty 1914–1922 přestěhoval do Prahy-Liberce, kde se v roce 1922 oženil. V matrice oddaných je veden stále jako „příslušný do Zborova.“ V roce 1925 odešel učit do nové české školy v Háji u Duchcova, kde působil až do nacistického záboru Sudet na podzim 1938.

Jiří Cukr